

OT-NT: continuïteit, discontinuïteit en vooruitgang

Conclusies bij fundamentele thema's van de Geschriften van het joodse volk
en hun opname in het geloof in Christus

Pauselijke Bijbelcommissie

Citaat uit dit artikel:

'God heeft Israël een "nieuw verbond" (Jr 31,31) aangeboden; dit is gesticht in Jezus' bloed. De Kerk is samengesteld uit de Israëlieten die dit nieuwe verbond hebben aanvaard en uit andere gelovigen die zich bij hen hebben gevoegd. Als volk van het nieuwe verbond beseft de Kerk dat zij haar bestaan alleen dankt aan haar verbondenheid met Jezus Christus, de Messias van Israël, en aan de band die ze heeft met zijn apostelen, die allen Israëlieten waren. Verre dus van zich in plaats te stellen van Israël, blijft zij ermee solidair.'

Uit: Het joodse volk en zijn heilige Geschriften in de christelijke bijbel, Pauselijke Bijbelcommissie, 2001.

C. Conclusie

64. De christelijke lezers zijn ervan overtuigd dat hun hermeneutiek van het Oude Testament weliswaar heel anders is dan die van het jodendom, maar toch in overeenstemming is met een betekenis die in aanleg in de teksten werkelijk aanwezig is. Zoals een 'ontwikkelaar' dat doet bij het ontwikkelen van een fotorolletje, hebben de persoon van Jezus en de gebeurtenissen die daarmee samenhangen in de Schriften een betekenisvolheid doen oplichten die men daarvoor niet kon waarnemen. Deze volle betekenis leidt tot een drievoudige relatie tussen het Nieuwe Testament en het Oude: een relatie van continuïteit, discontinuïteit en vooruitgang.

1. Continuïteit

Niet alleen erkent het Nieuwe Testament het gezag van de joodse Geschriften, en tracht het voortdurend aan te tonen dat de 'nieuwe' gebeurtenissen in overeenstemming zijn met wat was voorspeld (zie Hoofdstuk I), maar ook accepteert het volledig alle grote themata van Israëls theologie, met hun drievoudige verwijzing naar heden, verleden en toekomst.

Allereerst blijkt er een algemeen geldend en altijd aanwezig gezichtspunt te zijn: God is één; door zijn woord en adem heeft Hij al het bestaande geschapen, en houdt Hij het in leven, met inbegrip van de mens, die groot en edel is ondanks zijn zwakheid en noden.

De andere onderwerpen hebben zich ontwikkeld binnen een heel eigen geschiedenis: God heeft gesproken, zich een volk gekozen dat Hij vele malen heeft bevrijd en gered, is ermee een verbond aangegaan door zichzelf aan dit volk aan te bieden (genade) en door het ook de weg van trouw voor te houden (Wet). Persoon en werk van Christus en ook het bestaan van de Kerk liggen in het verlengde van deze geschiedenis.

In deze geschiedenis openen zich voor het uitverkoren volk wonderbaarlijke toekomstperspectieven: een nakomelingschap (belofte aan Abraham), een vaste woonplaats (een land), een voortbestaan door alle crises en beproevingen heen (dankzij Gods trouw), de komst van een ideale politieke orde (het koninkrijk van God, het messianisme). Vanaf het begin wordt voorzien dat de zegening van Abraham over de gehele wereld zal uitstralen. Het door God geschonken heil moet reiken tot aan de uiteinden van de aarde. Inderdaad biedt Christus het heil aan de gehele wereld.

2. Discontinuïteit

Toch valt niet te ontkennen dat de overgang van het ene naar het andere Testament bepaalde breuken met zich meebrengt. Die maken de continuïteit niet ongedaan; ze vooronderstellen de continuïteit op wezenlijke punten. Toch hebben ze betrekking op hele sectoren van de Wet: instituties zoals het levitisch priesterschap en de Tempel te Jeruzalem; bepaalde vormen van eredienst, zoals dierenoffers; godsdienstige praktijken en rituelen, zoals de besnijdenis; de regels over wat rein en onrein is; de voedselvoorschriften; onvolmaakte wetten, zoals de wet op de echtscheiding; beperkende interpretaties van de Wet, bijvoorbeeld aangaande de sabbatwet. Het is duidelijk dat vanuit een bepaald standpunt gezien – dat van het jodendom – dat allemaal belangrijke elementen zijn die verdwijnen. Maar het is precies even duidelijk dat reeds het Oude Testament begonnen is met het radicaal verleggen van bepaalde accenten, zoals dit in het Nieuwe Testament gebeurt, en dat daarmee een in aanleg aanwezige interpretatie gewettigd wordt.

3. Vooruitgang

65. Het onderbreken van de continuïteit op enkele punten is enkel de negatieve kant van een gebeuren waarvan de positieve kant vooruitgang heet. Het Nieuwe Testament betuigt dat Jezus zich absoluut niet verzet tegen de Israëlitische Geschriften, en er ook geen eind aan zou willen maken of ze herroepen, maar dat Hij ze integendeel in zijn persoon, in zijn zending, en heel in het bijzonder in zijn paasgeheim, tot hun voltooiing brengt. In feite werpt de christologie op alle grote onderwerpen uit de theologie van het Oude Testament, geen enkel uitgezonderd, een nieuw licht.

a) *God*. Het Nieuwe Testament houdt krachtig vast aan het monotheïstisch geloof van Israël: God blijft de enige;²⁹⁴ toch deelt de Zoon in dit geheim, dat men voortaan alleen maar zal kunnen uitdrukken in een drievoudige symboliek die reeds, zij het van verre, was voorbereid in het

Oude Testament.²⁹⁵ Voorzeker, God schept door zijn woord (Gn 1), maar dat Woord was in het begin “bij God” en “was God” (Joh 1,1-5); nadat het zich in de loop van de geschiedenis heeft uitgesproken bij monde van een hele reeks van betrouwbare woordvoerders (Mozes en de profeten), is het tenslotte vlees geworden in Jezus van Nazaret.²⁹⁶ Tegelijk schept God “door de adem van zijn mond” (Ps 33,6). Die adem is de “heilige Geest”, die door de verrezen Jezus van bij de Vader wordt gezonden (Hnd 2,33).

b) *De mens*. De mens is groot en “naar Gods beeld” (Gn 1,26) geschapen. Maar het meest volmaakte “beeld van de onzichtbare God” is Christus (Kol 1,15). En wijzelf zijn geroepen beeld te worden van Christus,²⁹⁷ dat wil zeggen “een nieuwe schepping”.²⁹⁸ Zeer zeker: God redt en bevrijdt ons van onze armzaligheden en zwakheden; maar Hij doet dit door de éne middelaar Jezus Christus, die vanwege onze zonden is gestorven en terwille van ons leven is opgestaan.²⁹⁹

c) *Het volk*. Voor het Nieuwe Testament is de uitverkiezing van Israël, het volk van het verbond, onherroepelijk: het wordt niet in zijn voorrechten beknot (Rom 9,4); het behoudt de eerste plaats in de geschiedenis omdat aan dit volk als eerste het aanbod is gedaan van heil (Hnd 13,23) en van Gods Woord (13,46). Maar God heeft Israël een “nieuw verbond” (Jr 31,31) aangeboden; dit is gesticht in Jezus’ bloed.³⁰⁰ De Kerk is samengesteld uit de Israëlieten die dit nieuwe verbond hebben aanvaard en uit andere gelovigen die zich bij hen hebben gevoegd. Als volk van het nieuwe verbond beseft de Kerk dat zij haar bestaan alleen dankt aan haar verbondenheid met Jezus Christus, de Messias van Israël, en aan de band die ze heeft met zijn apostelen, die allen Israëlieten waren. Verre dus van zich in plaats te stellen van Israël,³⁰¹ blijft zij ermee solidair. Tot de uit de volken afkomstige christenen zegt de apostel Paulus dat zij geënt zijn op de edele olijf die Israël is (Rom 11,16.17). Dit gezegd zijnde, beseft de Kerk dat Christus haar voor alle mensen toegankelijk heeft gemaakt, in overeenstemming met de roeping van Abraham, wiens nageslacht in omvang is toegenomen dankzij een verwantschap die berust op het geloof in Christus (Rom 4,11-

12). Het rijk van God is niet meer alleen aan Israël gebonden, maar staat open voor iedereen, ook de heidenen, waarbij er een speciale plaats is ingeruimd voor armen en uitgestotenen.³⁰² De verwachting die verbonden was met het koningshuis van David, dat overigens al sinds zes eeuwen ten onder was gegaan, werd opnieuw een onmisbare sleutel voor het verstaan van de geschiedenis: ze richt zich van nu af geheel op Jezus Christus, een eenvoudige en verre nazaat. Tenslotte, wat het land van Israël betreft (met inbegrip van zijn Tempel en zijn heilige Stad)

voert het Nieuwe Testament een symboliseringsproces, dat reeds in het Oude Testament en het intertestamentair jodendom was ingezet, veel verder door.

Met de komst van Christus en de Kerk spreekt dus, wat de christenen betreft, de God van de openbaring zijn laatste woord. "Nadat God vroeger vele malen en op velerlei wijzen tot de vaders gesproken had door de profeten heeft Hij nu, op het einde van de dagen, tot ons gesproken door de Zoon" Heb (1,1-2).

Uit: hoofdstuk 2 van *Het joodse volk en zijn heilige Geschriften in de christelijke bijbel*.

Dat hoofdstuk omvat:

II. FUNDAMENTELE THEMA'S VAN DE GESCHRIFTEN VAN HET JOODSE VOLK EN HUN OPNAME IN HET GELOOF IN CHRISTUS

A. CHRISTELIJK VERSTAAN VAN DE BETREKKINGEN TUSSEN OUD EN NIEUW TESTAMENT

1. *Er bestaat een wederzijdse relatie*
2. *Herlezing van het Oude Testament in het licht van Christus*
3. *Allegorische herlezing*
4. *Terugkeer naar de letterlijke betekenis*
5. *Eenheid van Gods plan, en het begrip 'vervulling'*
6. *Actuele perspectieven*
7. *De bijdrage van de joodse lezing van de bijbel*

B. GEMEENSCHAPPELIJKE FUNDAMENTELE ONDERWERPEN

1. *Openbaring van God*
2. *De menselijke persoon, grootheid en ellende*
3. *God, bevrijder en redder*
4. *De uitverkiezing van Israël*
5. *Het verbond*
6. *De Wet*
7. *Gebed en eredienst, Jeruzalem en Tempel*
8. *Verwijten en veroordelingen van Godswege*
9. *De Beloften*

C. CONCLUSIE

1. *Continuïteit*
2. *Discontinuïteit*
3. *Vooruitgang*

Zie 0108 op www.stucom.nl voor het hele document.

Bron: *Kerkelijke Documentatie* jrg 30, nr 9-10, 20 december 2002. Besteladres: bestel@rkk.nl.

Meer over dit onderwerp in de rubriek Joden - christenen op www.stucom.nl

Dit is document 0247 op www.stucom.nl